

1. สถานการณ์ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย

วิกฤติทางด้านคุณธรรมของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดขึ้นในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ที่ขาดพลังหล่อหลอมจิตใจ และการสร้างภูมิคุ้มกันแก่สมาชิกในครอบครัว ค่านิยมของสังคมให้คุณค่าของเงินและวัตถุมากกว่าการสร้างคุณค่าของคนหันหน้าเข้าหาอบายมุข การพัฒนาเศรษฐกิจที่เบียดเบียนและทำลายธรรมชาติ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของ ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนลดน้อยลงก่อให้เกิดการเอาเปรียบ ต่างคนต่างอยู่ วิถีชีวิตการกินการอยู่แบบพอเพียงถูกทำลาย มีภาระหนี้สินรุงรัง ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามถูกละเลยมองข้าม การเมืองการปกครองมีการรวมศูนย์อำนาจ เกิดปัญหาคอร์รัปชัน ขาดอุดมการณ์ในการทำงาน

2. แนวทางการสร้างสังคมคุณธรรมของชุมชน

- **ฟื้นฟูระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนด้วยการจัดสวัสดิการโดยชุมชน** ด้วยการให้อย่างมีคุณค่า รับผิดชอบต่อศักดิ์ศรี ที่คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ โดยกองทุนสวัสดิการของชุมชนมาจากการออมเพื่อให้ องค์กรการเงิน ศาสนา ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
- **รณรงค์ ส่งเสริม การใช้ชีวิตแบบพอเพียง** โดยใช้กระบวนการแผนชุมชนพึ่งตนเองเพื่อทำให้รู้จักตนเอง รู้จักสังคม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม การปรับวิถีคิด เปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต และวิถีการดำรงชีวิตซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างพลังการเปลี่ยนแปลงมาจากข้างในตัวบุคคล และชุมชน เช่น การทำบัญชีครัวเรือน ส่งเสริมการออม การลดหนี้สิน ลด ละ เลิก อบายมุข การทำเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ
- **ส่งเสริมคนดีและการทำความดี** โดยการค้นหาความดี คนดี ยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างต้นแบบความดี ส่งเสริมอาสาสมัครและคนที่มีจิตอาสาด้านคุณธรรมและการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณธรรม การสร้างตัวชี้วัดความดี/คุณธรรมของชุมชนท้องถิ่น
- **สร้างครอบครัวคุณธรรม** กระตุ้นให้ครอบครัวตระหนักในเรื่องคุณธรรม โดยเริ่มจากการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน มีคตินิยมในการดำเนินชีวิตของครอบครัว พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครอบครัว
- **เชื่อมโยงชุมชนกับสถาบันศาสนาและโรงเรียนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนคุณธรรมในชุมชนท้องถิ่น** โดยให้สถาบันศาสนาเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นและต่อยอดไปสู่กิจกรรมด้านคุณธรรม และสอดแทรกหลักธรรมศาสนาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการพัฒนา เช่น กลุ่มออมทรัพย์ที่เน้นสัจจะมากกว่าเงินใช้ความดีเป็นหลักค้ำประกัน กองทุนชากาด ของชุมชนมุสลิม และการจัดสวัสดิการชุมชน การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเยาวชน
- **สร้างการเมืองท้องถิ่นสมานฉันท์บนพื้นฐานคุณธรรม** โดยใช้กระบวนการสรรหา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบบฉันทามติที่ให้ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ใช้สภาผู้นำองค์กรชุมชนท้องถิ่นเป็นกลไกในการจัดการประชุมปรึกษาหารือ และให้ความสำคัญกับการตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่คนในชุมชนท้องถิ่นพึงพอใจร่วมกัน
- **สร้างความเป็นธรรมในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม ในชุมชน** โดยการทำให้คนในชุมชนมีความมั่นคงในปัจจัยสี่ของการดำรงชีวิต โดยเฉพาะเรื่องที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน การประกอบสัมมาชีพ และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น

3. กลยุทธ์การขับเคลื่อนคุณธรรมโดยขบวน องค์กรชุมชน

- 🌱 การสร้างเครือข่ายการค้นหา ค้นหา เชื่อมโยง และการขยายผล เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่นเพื่อสร้างพลัง ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือระดับที่กว้างออกไป
- 🌱 การจัดการความรู้ ค้นหาวิธีการสร้างคุณธรรมโดยกิจกรรม และการนำมาสรุปเพื่อให้เกิดยกระดับความดีหรือคุณธรรม มีพื้นที่เป็นศูนย์เรียนรู้
- 🌱 การสร้างระบบการสื่อสารที่ทำให้เกิดการเผยแพร่ เชื่อมโยง และสร้างคุณธรรม ทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น และสังคมสาธารณะ

4. กลไกสนับสนุนการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายในการสร้างสังคมคุณธรรม

มีการสร้างกลไกขับเคลื่อนคุณธรรมในทุกระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด โดยมีองค์ประกอบมาจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงขับเคลื่อนขบวนการคุณธรรม โดยเป็นโครงสร้างคุณธรรมที่ไม่ใช้อำนาจ

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จของขบวนชุมชนกับการขับเคลื่อนคุณธรรม

1. ครอบครัวมีศีลธรรม
2. ชุมชนเกิดความสามัคคี
3. ชุมชนลด ละ เลิก อบายมุข
4. ชุมชนอยู่ดีกินดี ตามวิถีพอเพียง
5. คนในชุมชนมีอาชีพเสริม สร้างรายได้ มีการอดออม
6. ชุมชนเกิดความเอื้ออาทร ไม่แบ่งชั้นวรรณะ การจัดสวัสดิการ
7. เกิดการออมเพื่อการแก้ไขปัญหาชุมชน
8. เกิดแผนที่คนดีในหมู่บ้านเพื่อเป็นแบบอย่างของคนในชุมชน
9. เกิดหลักสูตรท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
10. เกิดการขยายเครือข่ายคุณธรรมในวงกว้าง

5. ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะ

1. รัฐสนับสนุนให้เกิดสมัชชาคุณธรรมเป็นวาระแห่งชาติและมีการดำเนินการทุกระดับอย่างต่อเนื่อง
2. รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานในการเชื่อมโยงเครือข่ายและการดำเนินงานของเครือข่ายภาคประชาชน
3. สนับสนุนให้มีหลักสูตรคุณธรรมทุกระดับ และยอมรับหลักสูตรท้องถิ่น / นอกกระบบ
4. รัฐกำหนดนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการเสริมสร้างคุณธรรมทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ

5. รัฐต้องปฏิรูประบบสื่อให้สนองต่อต้นนโยบายด้าน คุณธรรม จริยธรรมและธรรมมาภิบาลให้เป็น
รูปธรรมที่ชัดเจน
6. สนับสนุนให้การวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ด้านคุณธรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้และการขยายผล
7. รัฐต้องให้สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความเป็นธรรมทาง
เศรษฐกิจ สังคม